

Obsah

ČÁST A. ZÁKLADY PSYCHOLOGIE PRÁCE A ORGANIZACE

I. TEORIE A HISTORIE PSYCHOLOGIE PRÁCE

A ORGANIZACE (Ľ. Štikar, Ľ. Hoskovec) 13

- 1 Základní východiska 13
 - a) Teoretické základy psychologie práce a organizace 13
 - b) Rozvoj psychologie práce a organizace 21
 - c) Současné oblasti psychologie práce a organizace 24
- 2 Sociálně-kognitivní přístup v psychologii práce a organizace 27
 - a) Integrovaný přístup 27
 - b) Observační učení 29
 - c) Sebeuplatnění 30
 - d) Organizační řízení (management) 32
- 3 Historie psychologie práce a organizace ve 20. století 35
 - a) Psychotechnika a studium práce 35
 - b) Psychologie práce a organizace v plánovaném hospodářství 40
 - c) Psychologie práce a organizace v tržním hospodářství 45

II. PRÁCE A JEJÍ PODMÍNKY (Ľ. Štikar) 47

- 1 Podmínky práce 47
 - a) Práce a životní prostředí 47
 - b) Fyzikálně chemické podmínky 48
 - c) Vlivy biorytmu, únavy a monotonie 53
 - d) Bezpečnost práce 55
- 2 Analýza práce 56
 - a) Východiska a cíl analýzy práce 56
 - b) Analýza se zaměřením na činnosti informační, rozhodovací a pohybové 59
 - c) Analýza práce a profesiografie 61
- 3 Pracovní výkonnost 63
 - a) Determinace a posuzování pracovní výkonnosti 63
 - b) Kritéria pracovní výkonnosti 66
 - c) Sledování výsledků práce 68
 - d) Hodnocení pracovní výkonnosti 69
- 4 Pracovní výcvik 70
 - a) Východiska pro výcvik 70
 - b) Hodnocení efektivity výcviku 72

5 Pracovní zátěž	73
a) Koncepce zátěže	73
b) Teorie a modely zátěže	75
c) Stresory a prostředí	79
6 Změny práce	82
a) Automatizace a systémy člověk – stroj	82
b) Nové technologie a jejich využití	84
c) Informační technologie a komunikace	86
III. OSOBNOST A PRÁCE (<i>M. Rymesř</i>)	89
1 Vyrovnávání se s prací a identifikace s prací a organizací	89
a) Adaptace na práci	89
b) Identifikace s prací	93
c) Identifikace s organizací	94
2 Schopnosti a způsobilost k práci	95
a) Schopnosti a výkon	95
b) Zjiřtřování pracovní způsobilosti	100
3 Motivace a postoje k práci	102
a) Teorie pracovní motivace	102
b) Motivace k práci v organizacích	106
c) Pracovní postoje	109
4 Pracovní spokojenost	111
a) Teorie pracovní spokojenosti	111
b) Faktory pracovní spokojenosti	114
c) Spokojenost a pracovní chování	117
5 Pracovní kariéra	119
a) Základy teorie kariéry	119
b) Typy kariéry	123
c) Rozvoj kariéry	125
6 Pracovník s problémy	128
a) Firemní poradenství	128
b) Pracovníci vyžadující zvláštní péči	131
c) Alkoholismus a drogy na pracoviřti	134
IV. PRÁCE A ORGANIZACE (<i>K. Riegel</i>)	137
1 Teorie organizace	137
a) Klasická teorie organizace	139
b) Neoklasická teorie organizace	140
c) „Moderní“ teorie organizace	142
d) Postmoderní teorie organizace	143
2 Práce a skupina	143
a) Práce jako základ vzniku skupiny	143
b) Skupina jako základ procesu práce	145
c) Integrace práce a skupiny: tým	147

3	„Průmyslová demokracie“	149
	a) Průmyslový konflikt	149
	b) Participativní řízení	151
	c) Vyjednávání	155
4	Podniková kultura	161
	a) Pojem a geneze podnikové kultury	161
	b) Zpětnovazební povaha podnikové kultury	164
	c) Nové prvky podnikové kultury	166
5	Ztráta zaměstnání	169
	a) Psychologické důsledky ztráty zaměstnání	169
	b) Ztráta zaměstnání a zdraví	172
	c) Vliv propouštění na ty, kteří zůstali	174
V.	OBLASTI APLIKACE	178
1	Personální psychologie (<i>M. Ryměš</i>)	178
	a) Předmět a vývoj personální psychologie	178
	b) Systém personálního řízení	180
2	Inženýrská psychologie (<i>Ľ. Štikar</i>)	183
	a) Předmět a vývoj inženýrské psychologie	183
	b) Analýza činnosti operátora	184
	c) Systémy a simulátory	185
3	Psychologie organizace a řízení (<i>K. Riegel</i>)	187
	a) Předmět a vývoj psychologie organizace a řízení	187
	b) Subjekt a objekt řízení	190
	c) Řídící procesy	194
4	Psychologie dopravy (<i>Ľ. Štikar, Ľ. Hoskovec</i>)	197
	a) Předmět a vývoj dopravní psychologie	197
	b) Dopravní systémy a jejich spolehlivost	199
	c) Řízení dopravních prostředků	201
	d) Volba dopravního prostředku a dopravní cesty	203
5	Psychologie trhu (<i>M. Ryměš</i>)	205
	a) Předmět a vývoj psychologie trhu	205
	b) Faktory spotřebního chování	208
	c) Vztah prodejce – zákazník	210
6	Ekonomická psychologie (<i>K. Riegel</i>)	212
	a) Předmět a vývoj ekonomické psychologie	212
	b) Člověk a ekonomika	219

ČÁST B. METODY PSYCHOLOGIE PRÁCE A ORGANIZACE

I. OBECNÉ CHARAKTERISTIKY METOD (J. Štikar, J. Hoskovec)	225
1 Základní psychologické metody a jejich užití v psychologii práce a organizace	226
2 Základní metodologické a statistické pojetí výběru pracovníků	231
3 Teorie a postup při zjišťování pracovních proměnných	236
4 Modelování a experiment	239
II. ČINNOSTNÍ CHARAKTERISTIKY METOD (J. Štikar, K. Riegel, J. Hoskovec)	245
1 Metody analýzy pracovní činnosti	245
2 Metody kauzální a časové analýzy pracovní činnosti	253
3 Metody hodnocení průběhu práce a výsledků pracovní činnosti	258
4 Profesiografie	263
5 Objektivní a subjektivní míry zátěže při práci	270
III. DIFERENCIÁLNĚ PSYCHOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY METOD (J. Štikar, M. Rymeš, J. Hoskovec)	280
1 Validita prediktorů	280
2 Schopnosti a dovednosti	286
3 Charakter, temperament, zájmy	293
4 Hodnoty, motivace a postoje	295
5 Podmínky výběru a rozmisťování pracovníků	303
6 Počítače a diagnostika	311
IV. SOCIÁLNĚ PSYCHOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY METOD (J. Štikar, M. Rymeš, J. Hoskovec)	314
1 Rozbor činnosti pracovních skupin	314
2 Psychologické metody výzkumu a hodnocení pracovních skupin	316
3 Užití počítačů k výzkumu pracovních skupin	323
4 Metoda záznamu a hodnocení činnosti skupiny pracovníků řídicích technické systémy	324
5 Adaptace, spokojenost a flukuační tendence	325
6 Zjišťování skupinové atmosféry a řešení konfliktů	332
V. APLIKACE METOD V RŮZNÝCH SPECIÁLNÍCH OBLASTECH	337
1 Metody v personální psychologii (J. Štikar, M. Rymeš, J. Hoskovec) .	337
a) Metody profesní orientace	337
b) Metody poznávání osobnosti pracovníka	342
c) Metody hodnocení pracovníků	349
d) Metody přípravy pracovníků	360

2	Metody inženýrské psychologie (<i>Ľ. Štikar, Ľ. Hoskovec</i>)	370
a)	Metody analýzy systému človek – stroj – prostredí	370
b)	Metody analýzy činnosti operátora	372
c)	Metody ke zjišťování a prevenci zátěže při práci s novými technologiemi	376
d)	Simulace činnosti operátora	378
3	Metody psychologie organizace a řízení (<i>K. Riegel</i>)	380
a)	Metody analýzy objektu řízení	380
b)	Metody analýzy systému řízení	385
c)	Metody analýzy činnosti manažera (řídící činnosti)	389
d)	Modelování organizací	394
4	Metody psychologie dopravy (<i>Ľ. Štikar, Ľ. Hoskovec</i>)	396
a)	Metody analýzy činnosti řidiče	396
b)	Metody ke zjišťování způsobilosti řídit motorové dopravní prostředky	399
c)	Metody výuky a výcviku	401
d)	Metody analýzy nehod a jejich příčin	408
5	Metody psychologie trhu (<i>M. Rymeš</i>)	414
a)	Metody analýzy spotřebního chování	415
b)	Metody analýzy účinnosti propagačních prostředků a analýzy image	419
c)	Metody výcviku prodejních dovedností	423
6	Metodická hlediska ekonomické psychologie (<i>K. Riegel</i>)	425
a)	Metoda a způsob myšlení ekonomické psychologie	425
b)	Psychologické aspekty mikroekonomie	433
c)	Psychologické možnosti využití makroekonomie	436
d)	Metody ve vybraných problémech ekonomické psychologie	440
	Literatura	451
	Věcný rejstřík	461